

Dit is voor jou

Aquilo é para ti

Colofon

ISBN: 978 94 6365 104 2

1e druk 2018

© 2018, Co Conelis

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Omslagontwerp: Fronica Greijdanus

Omslagfoto's: Petra Noordegraaf Neto-de Bode

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Dit is voor jou

Aquilo é para ti

Roman

Co Conelis

 Elikser
UITGEVERIJ

1

De klok stond twintig minuten verder en dus deed hij achttien stappen naar links, zesendertig stappen naar rechts en achttien stappen naar links, daarbij het hoofd steeds zo draaiend dat het raam aan de overkant geen moment buiten zijn gezichtsveld viel. Het was de enige garantie dat hij, zonder zijn blik af te wenden van de overkant, iedere keer precies bij de lantaarnpaal uitkwam. Het beste was het staan steeds vol te houden tot er weer twintig minuten verstreken waren. Soms, als zijn rechterbeen begon te slapen, moest hij eerder zijn stappen doen. Het was een ritme dat hem gisteren goed beviel en waarom zou hij het dan veranderen? Zijn grootvader zei altijd: ‘Een goed draaiend wiel moet je vooral laten draaien: drie keer per uur en vierentwintig keer per dag, een prima ritme.’ Bovendien hebben grootvaders, achteraf gezien, vaak gelijk en kun je ze net zo goed meteen geloven.

Gisteren had hij zich afgevraagd hoe het kwam dat altijd zijn rechterbeen ging slapen en nooit zijn linker. Vanochtend bedacht hij dat het waarschijnlijk kwam doordat hij op zijn elfde, nu zeven jaar geleden, bij een val met zijn fiets zijn rechterbeen gebroken had en sindsdien nooit helemaal hersteld was. Niet dat je nog iets kon zien aan de buitenkant, maar een oplettende voorbijganger zou kunnen waarnemen dat bij het lopen het rechterbeen een beetje sleepte, ietsje nasukkelde. Met hard oefenen, elke dag voetballen en rennen, was het redelijk hersteld. Honderd procent, zoals voor de val, was het nooit meer geworden.

De lantaarnpaal was voor Roberto zijn houvast en steunpilaar. Dankzij de grijze lantaarnpaal, op de hoek van de *Rua dos Marchantes* en de *Rua Direita de Santo Antonio*, lukte het acht uur lang met de groen-gele vlag van de PMDB (*Partido do Movimento Democrático Brasileiro*) te staan vlaggen. Het was verboden te zitten, want dan bestond er een kans dat voorbijrijdende auto's de vlag niet goed zouden zien. Dus, staan en zwaaien was het reveil. Onopvallend leunen met je rug tegen de zijkant van de lantaarnpaal, alsof je rechtop stond, werd oogluikend toegestaan. Als het hem lukte een hele dag te blijven staan, met de vlag omhoog, kreeg hij aan het einde van de dag dertig real. Niet veel maar meer dan niets, wat hij de meeste andere dagen van het jaar verdiende.

Hij had geboft. Het was verkiezingstijd en alle grote politieke partijen zochten vlaggenlopers. Hij had zich snel aangemeld en ondanks de vele gegadigden, die voor weinig geld een hele dag wilden staan vlaggen, was het hem gelukt de baan te bemachtigen. De komende veertien dagen, tot de verkiezingsdag, was hij verzekerd van werk en inkomen. Waar de partij PMDB voor stond en wat ze met Brazilië wilde, wist hij niet. Net zomin als hij wist waarom de vlag groen-geel was en niet blauw, rood of paars-geel zoals bij vele andere vlaggenlopers. Liever had hij met een rode vlag gestaan, dat betaalde vijf real per dag meer. Helaas, toen hij zich bij de baas van de vlagverdeling meldde, was net de laatste rode vlag aan een ander toebedeeld.

Hij was niet ontevreden over zijn plekje bij de lantaarnpaal op de hoek van de *Rua dos Marchantes*. Het had twee voordelen: aan de overkant keek hij recht in twee stralende ogen én daarachter hing een klok. Het eerste was betoverend en spannend, het tweede gemakkelijk, zo kon hij precies zien wanneer de om-dertwintig-minuten-loop weer ingezet moest worden.

De stralende ogen aan de overkant hadden hem vanaf het aller-eerste moment gefascineerd. Het was alsof ze diep bij hem naar

binnen keken, iets wilden zeggen. In het begin durfde hij er niet al te lang naar te kijken, het maakte hem verlegen. Maar nu, de tweede dag, kon hij er nauwelijks zijn ogen van afhouden. Ook al wilde hij niet kijken, het gebeurde toch.

Opeens, zonder enige aanleiding, glimlachten de ogen naar hem.

‘*O meu Deus*, o mijn God, wat zijn ze mooi!’ floepte hij er hardop uit.

Snel keek hij om zich heen. Gelukkig was er niemand in de buurt. Een jongen van achttien, met een groen-gele vlag, die in zichzelf stond te praten, zou onmiddellijk voor gek verklaard worden.

Hij lachte terug.

De ogen glimlachten opnieuw.

Hij lachte uitbundiger. Het zweet brak hem uit. Pas nu, door de lach, zag hij haar gezicht, zag hij dat het een zij was en hoe mooi zij was. Verstijfd van verrukking viel de vlag uit zijn handen op de grond. Vlug raapte hij hem op, keek schichtig langs haar heen en zag dat de wijzers van de klok vierentwintig minuten verder stonden. Oeps, vier minuten te laat. Snel begon hij, de stappen tellend, heen en weer te lopen.

Tijdens het lopen dwaalden zijn gedachten af naar de afgelopen periode. Het was een zware tijd. De plotselinge dood van zijn grootvader had zijn leven op zijn kop gezet. In één klap was hij zijn voogd, zijn veilige thuishaven, *meu herói*, mijn held, zoals hij hem noemde, kwijtgeraakt. Bij de begrafenis had hij dwars door zijn tranen heen de mensen toegesproken. Zonder een keer op zijn papier te hebben gekeken, waren de woorden uit zijn mond gerold, recht uit zijn hart. Pal naast het gat met de ruwhouten kist, de goedkoopste, had hij, zijn rechterbeen trilde, met vaste stem en opgeheven hoofd gesproken. Sinds die dag wist hij dat hij er alleen voor stond.

Zijn vader had hij nauwelijks gekend. Hij was vier toen deze

uit zijn leven verdween. Uit de verhalen van anderen wist hij dat het een knappe man was met zwart krullend haar en een goed getraind lijf. Zijn vader, zo had men hem verteld, ging er prat op dat men alle spieren in zijn bovenlijf als kabels kon zien. Slechts één foto had hij van hem, althans, volgens zeggen was de man op de foto vermoedelijk zijn vader. Daarop poseerde hij met zijn armen omhoog ter hoogte van zijn schouders, gebalde vuisten en opgeblazen spierballen.

‘Je vader is gestorven in de alcohol,’ snauwde zijn moeder hem altijd toe als hij naar zijn vader vroeg.

Zijn moeder, daar wilde hij geen minuut van zijn gedachten aan verspillen. Hij had geprobeerd haar radicaal uit zijn geheugen te wissen. Zonder succes. De enkele keer dat hij aan haar dacht, vulden al zijn aderen zich met woede. Zij, van wie hij dacht op aan te kunnen, was er samen met zijn jongere zusje van door gegaan. Ze was verliefd geworden op een rijke Boliviaan en vertrokken. Ze had beloofd hem te komen ophalen als ze gesetteld waren en een school voor hem gevonden zouden hebben. Daar, in Bolivia, zijn de kansen veel beter dan hier in Brazilië, had ze hem voorgehouden. Bij het afscheid had zijn moeder hem vluchtig op zijn hoofd gekust en haar minnaar had hem aangekeken met een blik die hem totaal niet bevallen was. Zijn zusje had zich huilend aan hem vastgeklampt totdat de Boliviaan haar uit zijn armen had getrokken.

Nooit zou hij de blik van zijn zusje vergeten. Met tranen in haar ogen, van achter het gesloten autoraam, zwaaide ze naar hem. Aarzelend had hij teruggezwaaid, alleen naar haar. Van zijn moeder had hij nooit meer iets vernomen en van zijn zusje ook niet.

Vanaf dat moment had hij alleen zijn grootvader. Grootmoeder was er al niet meer. Ze was al versleten nog voor ze van enige ouderdom had kunnen genieten, was het weinige dat grootvader over haar zei. Als hij over haar sprak dan moest hij slikken, dan

trilde zijn onderlip onder zijn snor alsof hij zijn best moest doen zijn tranen tegen te houden. Hij zei dan altijd: ‘Oude wonden moet je met rust laten, dan schrijven ze het minst.’

Dat had Roberto goed in zijn oren geknoopt. Vanaf de dag dat zijn moeder, zusje en de Boliviaan vertrokken waren, had hij geprobeerd ze alle drie uit zijn gedachten te bannen.

Gelukkig was er na de begrafenis niemand in de wijk die het vreemd had gevonden dat hij in het huisje van zijn grootvader was blijven wonen. Hij woonde er immers al. Hij was achttien en oud en wijs genoeg om voor zichzelf te zorgen, zo had hij iedereen luid en duidelijk kenbaar gemaakt. Familie was er niet meer, althans niet in de buurt, en alle andere bekenden hadden het al moeilijk genoeg om zelf rond te komen. Niemand zat te wachten op nog een maag die gevuld moest worden. Niemand zat te wachten op hem. Het klonk hem altijd hard en onsympathiek in de oren als hij zo over zijn situatie dacht, maar het was de werkelijkheid.

Denken en zich van alles afvragen, deed Roberto graag en veel. Vaak, als hij ’s morgens wakker werd, zat zijn hoofd vol vragen, soms over de gekste dingen. Bijna nooit wist hij antwoorden. Het was geen piekeren, meer een soort puzzelen. De vreemdste vragen kwamen in hem op: Is het erg om dood te gaan als er niemand is die iets zegt bij je graf? Waar ga je heen als je dood bent? Is het vreemd als er niemand is die om je geeft? Is het gek als je van niemand houdt? Waarom klopt een specht meestal op een bijna dode boom? Ben ik ongelukkig of heb ik geen geluk? Waarom raak ik opgewonden als ik een mooi meisje zie, terwijl ik zeker weet dat ik haar nooit zou kunnen krijgen? Waarom zwemmen zalmen altijd tegen de stroom in?

Over die laatste vraag had Roberto iemand op de radio horen vertellen. Zalmen zwemmen in rivieren, die op een natuurlijke manier stromen, want daarin bouwt zich een energiestroom op die tegen de waterstroomrichting ingaat. Die energiestroom

houdt de waterstroom als het ware in bedwang. De zalmen gebruiken die energiestroom als ze roerloos in de stroom liggen en daarna tegen watervallen op moeten zwemmen. De energiestroom zuigt als het ware de zalmen als een wervelwind opwaarts. Na een verblijf van vier of vijf jaar in de zee, keren ze weer terug naar hun geboorteplaats in de rivier. Ze hebben slechts één doel voor ogen: stroomopwaarts terugkeren naar de geboorteplek, hun paaigebied. Daar zorgen ze voor nakomelingen, om vervolgens te sterven.

Helemaal had hij het niet begrepen. De gedachte dat je tegen de stroom in probeert een nageslacht te stichten en pas dan sterft, dat vond hij wel een mooie gedachte. Misschien moest dat het ultieme doel van zijn leven worden: Paren, kinderen maken en sterven.

Op hetzelfde moment had hij die gedachte alweer verworpen. Wie wilde nu paren met zo'n zonderling als hij? Wat had hij een ander te bieden? Hij woonde in zijn eentje, in een met blauwe en rode planken aan elkaar getimmerd oud huis, zonder werk en zonder inkomen. Hij leefde van de zon en van wat er uit de grond wilde groeien en eetbaar was. Ondenkbaar dat er ooit iemand met hem zou willen paren, laat staan samenwonen. Samen sterven zou wellicht lukken.

Eén keer, in al de achttien jaar, was hij verliefd geweest. Op Isabella. Ze zat, in het laatste schooljaar, twee tafeltjes links achter hem in de klas. Hij was zestien en ze was zeven maanden en drie dagen jonger. Hij wist precies wanneer ze jarig was. Ze had een donkere huid en lang zwart kroeshaar. Ze had kuiltjes in haar wangen en die waren niet allebei even diep. Dat vond hij leuk aan haar. Hij kon er tijden naar kijken. Als ze lachte kon je goed zien dat het ene kuiltje iets dieper was dan het andere. Ze was altijd vrolijk en lachte veel, dus kon hij er dikwijls naar kijken. Zeker wel drie keer per dag droomde hij dat hij een kusje gaf in elk kuiltje en dan probeerde te proeven of het ene kuiltje

anders smaakte dan het andere. Hij stak zijn tong zo diep mogelijk in de kuiltjes en op het moment dat hij dacht verschil te proeven, werd hij steevast wakker.

Vaak was hij van plan geweest, aan het einde van de schooldag, op haar af te stappen en haar aan te spreken. Of ze zin had met hem naar de *Praia*, het strand, te gaan? Of naar de *Jardim dos Namorados*, de tuin van de geliefden? Daar gingen alle verliefde stelletjes heen, daar waren strand, gras en struiken waar je je achter kon verbergen. In zijn hoofd had hij al wel honderd keer geoefend wat hij zou zeggen. Iedere keer als ze vlak bij hem stond, raakte hij volledig in paniek en kwam er geen geluid uit zijn mond. Of Isabella ook op hem viel, was hij nooit te weten gekomen. Op het moment dat hij eindelijk de moed had haar die belangrijke vraag te stellen, was ze al van school en verhuisd. Hij droomde veel over haar. Soms werd hij midden in de nacht wakker met zijn tong op zoek naar de kuiltjes.

Na het vertrek van Layana, zijn zus, had hij ook zulke rare dromen. Die kwam 's nachts bij hem op bezoek en op het moment dat hij haar wilde aanraken, was ze weg en werd hij badend in het zweet wakker.

Het hield hem bezig wat zulke dromen konden betekenen. Als je van iemand houdt, raak je haar kwijt. Als je haar vast wil pakken, blijkt het een droom en sta je met lege handen.

Die gedachten gaven hem een triest gevoel. De enige troost die hij op zulke momenten kon bedenken, was dat beiden waarschijnlijk nog leefden en ergens op de aarde rondliepen. Hij vond het altijd een beetje een rare troost. Noch Isabella, noch Layana had ooit meer iets van zich laten horen en toch vond hij troost in hun bestaan. Soms, eigenlijk best vaak, snapte hij zichzelf niet.

'*Ai! Imbecil!* Kijk uit waar je loopt man!' snauwde een voorbijganger hem toe.

Geschrokken keek Roberto op. Het scheelde niet veel of hij was pardoes tegen iemand op gebotst. Het overkwam hem vaker

dat hij zó diep in gedachten verzonken was, zó veel vragen tegelijk in zijn kop had, dat hij zijn omgeving vergat of zelfs niet meer wist wat hij aan het doen was.

Terug bij de lantaarnpaal, besepte hij dat hij de prachtige ogen aan de overkant uit het oog verloren was. Vlug keek hij naar het raam. Ze was er nog en glimlachte.

‘*O meu Deus*, alle vlaggen op een stokje, wat is ze mooi!’ riep hij enthousiast en hij zwaaide uitgelaten met zijn vlag heen en weer.

2

‘Weet u waar *São Miguel* goed voor is?’ galmde het door de ruimte achter het altaar.

Aangezien Josefa dacht dat ze de enige in de kerk was en het geluid van achter haar schouders vandaan kwam, draaide ze geschrokken haar hoofd om. In een van de grote open boogvensters met uitzicht op de *favela's*, krottenwijken, van de oude binnenstad van *Salvador de Bahia*, zaten twee keurig gepermanente dames op leeftijd. De rechterdame, die het woord tot haar richtte, speelde met een mobiele telefoon en de linker dame zat onverstoord te breien, of te haken, dat kon ze zo gauw niet zien.

‘Ja, weet u, het ene beeld is *São Francisco*, de heilige Franciscus, en het andere *São Miguel*, de heilige Michael, twee belangrijke beschermheiligen van deze kerk. Weet u waar *São Miguel* goed voor is?’ vroeg de dame opnieuw, dit keer indringender dan de eerste keer.

‘Nou, eh, nee, geen idee eigenlijk,’ antwoordde Josefa.

‘*São Miguel* beschermt je tegen diefstal, beroving en lichamelijk geweld.’ En met een vinger naar de dame naast haar wijzend, voegde ze eraan toe: ‘Ja, vertel jij je verhaal maar eens aan deze dame hier.’

Zonder op of om te kijken, de breinaalden tikten in een rustige cadans in de wol op haar schoot op en neer, nu zag Josefa dui-

delijk dat het breien was, begon de dame links in de vensteropening te vertellen.

‘Elke ochtend als ik wakker word, bid ik tot de heilige Miguel om bescherming voor mijn dochter en mijn familie het volgende gebed:

São Miguel,
bescherm mij
van voren, van achteren,
van links en van rechts
op al mijn wegen.

Houd
het slechte
en het kwaad
nu en alle dag
voor mij tegen.

Bescherm mij,
mijn kinderen,
familie en vrienden,
en geef hun
uw heilige zegen.

Amen.

Hierna sloeg ze met haar rechterhand een kruis van boven naar beneden en van links naar rechts, hield een kort moment stil, en ging verder met haar verhaal.

‘Toen mijn dochter zestien was, vroeg ze aan mij: “*Mãe*, ma, moet ik elke dag dat gebed bidden?” Ik heb haar gezegd: “Ja, dat moet je elke ochtend doen, want het behoedt je voor onheil en gevaar in je dagelijks leven.” Op een dag ging mijn dochter, na haar werk, op weg naar de bushalte. Op het moment dat ze vlak

bij de bushalte was, kwamen er vijf jongens van rond de vijftien of zestien jaar dreigend op haar af en ze wist meteen dat die haar lastig wilden vallen of beroven. Ze werd doodsbang en keek angstig om zich heen. Dat hoefde niet, want plotseling werd ze bij haar arm genomen, daar schrok ze wel van, en was er een stem die zei: “Niet achteromkijken, gewoon doorlopen.” Daarna pakten twee handen haar bij haar middel, tilden haar op en zetten haar op beide benen in de bus, de goede bus. Ze keek achterom, maar zag niets. Ze vroeg aan de buschauffeur of hij gezien had wie haar in de bus getild had. Die schudde zijn hoofd en zei tegen haar: “Er was niemand die jou in de bus tilde.” Dat is nou het werk van São Miguel, mevrouw. Toen ze thuiskwam zei mijn dochter tegen mij: “Nu snap ik waarom ik elke ochtend dat gebed moet zeggen, want het werkt.” Sinds die dag kom ik altijd even hier om São Miguel te bedanken.’

Ze hief haar hoofd op, knikte met een blik van zo is het en niet anders, glimlachte naar haar buurvrouw in de vensteropening en ging verder met haar breiwerk.

Josefa wist niet goed wat ze met de situatie en het verhaal aan moest. Het was alsof de dames hun ei gelegd hadden en het hen totaal niet interesseerde wat de toevallige voorbijganger, in dit geval zij, ermee kon. Ze zaten daar net zoals de twee heiligenbeelden daar stonden, een verstilde werkelijkheid, waar je niet zomaar aan voorbij kon lopen, of in haar geval rijden.

Ze keek naar het beeld van de heilige Miguel. Het was groot, zeker twee meter hoog. Het had een beschadigde neus en een afgebroken linkerarm. Oud en verwaarloosd, stond het daar stoffig te wezen naast het beeld van de heilige Francisco, even stoffig en krammakkelig. Verder was de ruimte kaal en leeg. Als de twee dames haar niet hadden aangesproken, was ze er waarschijnlijk achteloos aan voorbijgereden.

Bijna was ze deze ruimte helemaal niet in gegaan omdat de twee treden omhoog een behoorlijk lastig obstakel waren voor haar rolstoel.

Maar, zo had ze zichzelf toegesproken, tegen wie moet je anders praten als je alleen bent, dan zul je zien dat juist in deze ruimte het beeld staat dat ik zoek, *São Antonio de Sant'Anna Galvão*, oftewel *Frei Galvão*, zoals ze de heilige monnik Galvão in Brazilië noemen. En dus had ze zich, vastklampend aan de leuning, moeizaam met rolstoel de twee treden omhooggetrokken en was naar binnen gereden.

De eigenaar van de *Pousada do Pilar*, een klein hotel aan de Rua dos Marchantes, had haar verzekerd dat in deze kerk, de Sint Franciscuskerk van de Derde Orde, de precieze naam in het Braziliaans vond ze veel te moeilijk, een beeld zou staan van Frei Galvão. En, zo had hij erbij vermeld, in de buurt van het beeld zou een oude man zitten die haar meer kon vertellen over de wonderpillen van de heilige monnik, waar ze naar op zoek was.

De *Pousada do Pilar* was niet een mooi of bijzonder hotel. Slechts de buitengevel was fraai geschilderd, okergele muren met witte omlijstingen, zoals de meeste buitengevels op het plein kleurrijk opgepimpt waren. Achter de voorgevel was het een grote treurnis van saaie, kale, smoezelige ruimtes, hier en daar zelfs kapot of onaf.

Toeristen kozen voor dit logement vanwege het dakterras waar 's morgens het ontbijt geserveerd werd en vanwaar men een mooi uitzicht had over de oude stad. Aangezien er geen lift was, had dat voor Josefa geen meerwaarde gehad in de beslissing om hier een kamer te boeken.

Ze had deze pousada uitgekozen omdat er een ruime kamer op de begane grond was met een grote douche en toilet, zonder drempels, en met uitzicht op de straat. Als ze naar het raam reed, had ze vanuit haar rolstoel goed zicht op het levendige plein waar links de weg omhoog naar het oude centrum lag en rechts twee straten omlaag liepen, een naar de haven en een naar de buitenwijken. Er was constante reuring van terrasgeluiden, auto's, brommers en voetgangers, ze hield ervan. Bijkomend voordeel:

de prijs was redelijk en ze kon voor onbepaalde tijd in dezelfde kamer blijven. Dat laatste was handig aangezien ze geen idee had hoeveel dagen ze in Brazilië, in Salvador, voor haar zoektocht nodig zou hebben. Bovendien waren de eigenaar en de andere jongens aan de balie vanaf de allereerste ontmoeting uitermate vriendelijk en behulpzaam.

Een van de baliejongens had haar voorkeur. Hij was zacht-aardig en knap, een adonis. Bij aankomst had hij haar uit de taxi getild en voorzichtig in de rolstoel gezet. Ze was op slag gecharmeerd van zijn zachte handen, waardoor ze zich nog onbeholpener had voorgedaan dan nodig opdat zijn aanraking wat langer zou duren.

Inmiddels had ze ontdekt dat hij elke dag van 's morgens zes tot 's middags drie dienst had. Elke ochtend bracht hij het ontbijt op haar kamer en schonk een kopje thee voor haar in. Bij het aanreiken van de thee, boog hij schuin over haar schouder en dan rook ze de heerlijke mengeling van parfum en zweet die om zijn nek hing. Elke dag dezelfde geur die haar, bij het tillen uit de taxi, ook al betoverde.

Meestal maakte hij een praatje met haar in half Engels, half Braziliaans Portugees en dat liet ze zo. In principe kon ze de Brazilianen goed verstaan en kon ze zich in het Portugees uitstekend verstaanbaar maken, tenslotte kwam ze uit Portugal. Toch, zo moest ze bekennen, was het Portugees dat men in Brazilië sprak lastig te volgen, het had een andere uitspraak, verschillende melodie en een eigen woordgebruik. Ze vond zijn Engels grappig klinken en soms leverde een klein beetje onhandig doen in de taal extra aandacht en toenadering op.

Josefa had na vier jaar handicap, op haar zeventiende verjaardag deden opeens haar benen het niet meer, zich voorgenomen alleen medelijden te accepteren als het voordelig voor haar was. In alle andere situaties wilde ze als normaal en gezond behandeld worden.

Hoe haar aardige ontbijtbrengjongen heette, wilde ze niet weten. Dat vond ze spannend. Hoe oud hij was, vond ze moeilijk te schatten en dus had ze besloten dat hij vijftewintig was, twee jaar jonger dan zij. Dat leek haar leuk en het leverde direct gesprekstof op als ze hem zo ver zou kunnen krijgen haar een keer een avond mee uit te nemen.

Hij noemde haar wel bij haar naam. Bij het inschrijven in het hotel had hij een kopie van haar paspoort gemaakt en gezien dat ze Josefa Carvalho heette. De eigenaar van de pousada had bij aankomst hem als zijn zoon aan haar voorgesteld en daarbij zijn naam genoemd. De naam van de eigenaar, Julio, had ze onthouden maar die van zijn zoon was ze vergeten.

Aan Julio had ze gevraagd in welke kerk in de stad ze een beeld van de heilige Frei Galvão kon vinden. Ze had de stille hoop dat in die kerk wellicht meer informatie te vinden zou zijn over de heilige Galvão en zijn wonderbaarlijke genezingen. Julio had haar omstandig uitgelegd, met de plattegrond van Salvador erbij, waar de kerk zich bevond en welk bedrag ze bij de taxi-chauffeur moest afdingen voor de taxirit ernaartoe. Tevens had hij haar verteld over een oude man op een stoel in de buurt van het beeld: 'Als er iemand iets weet te vertellen over de wonderen van de heilige Frei Galvão dan is hij het. Hij is een lopende heiligenencyclopedie.' Precies waar Josefa naar op zoek was.

Ze had gelezen over de franciscaner monnik Frei Antonio Galvão, die leefde van 1739 tot 1822 en in mei 2007 door paus Benedictus XVI in São Paulo heilig verklaard was en geroemd en aanbeden werd als groot prediker, biechtvader, maar vooral ook als genezer. Uit heel Brazilië kwamen gelovigen naar het klooster van Frei Galvão om van hem genezing te verkrijgen. Hij verrichtte wonderen bij mensen met nierziekten, kanker, zware zwangerschappen en bevallingen en allerlei andere kwalen.

Beroemd waren de talloze verhalen over de wonderbaarlijke genezingen door de pillen die de heilige monnik de zieken te slikken gaf. Op briefjes schreef hij een bede tot de heilige maagd

Maria, hij vouwde ze tot propjes, rolde ze net zo lang tussen zijn vingers tot ze de grootte hadden van ronde pilletjes en gaf ze aan zieken en stervenden als medicijn, met als gevolg wonderbaarlijke genezingen.

Vanaf dat moment werden door zijn medebroeders in het klooster ontelbare papieren pilletjes gemaakt, allemaal met dezelfde tekst erop, en met de zegen van Frei Galvão uitgedeeld aan zieken en ten dode opgeschreven patiënten.

Toen het Josefa ter ore was gekomen dat er nog steeds, meer dan honderdnegentig jaar na de dood van de heilige monnik, papieren wonderpillen uitgereikt werden en wonderen gemeld werden, was haar interesse gewekt. Vanaf dat moment stond haar besluit vast: zo'n pilletje moest en zou ze zien te bemachtigen, dat was het enige wat de verlamming in haar benen zou kunnen genezen.

Ze had het gevoeld; op het moment dat ze hoorde van de wonderpillen en besloot ernaar op zoek te gaan, waren er prikkelingen in haar benen, tot diep in haar onderlijf. Het was hooguit een paar seconden, maar het was er. Onmiddellijk wist ze: dat gaat mijn redding worden.

Thuis in Portugal had ze bijna alle dokters en specialisten al versleten. Ze was opgenomen geweest in befaamde klinieken, in superspecialistische behandelcentra en hoog aangeschreven universiteitsziekenhuizen. Niets had geholpen. Geen enkele dokter, specialist of professor had de verlamming in haar benen kunnen genezen.

Plotseling, op haar zeventiende verjaardag, was het gebeurd. Ze wist het nog als de dag van gisteren. Ze stonden met de gehele familie om de tafel. Haar ouders, grootouders, broer, tantes, ooms en vriendinnen, allemaal waren ze erbij. Zeventien kaarsjes brandden op de met marsepein versierde witte slagroomtaart. Allen waren, na het 'Lang zal ze leven', aan het aftellen tot het moment van blazen en precies op dat moment zakte ze door haar

benen en viel op de grond. Wat ze daarna ook probeerde, er was geen kracht, geen gevoel meer in haar benen. Even was het doodstil geweest. Daarna was er paniek, gillen, trekken, schreeuwen en sjoeren om haar weer overeind te krijgen. Alles was vergeefs. Haar benen deden niets meer. Ze hingen als Lappen Lijs naar beneden.

Lappen Lijs en Lappen Gijs waren haar helden geweest toen ze klein was. Ze had de kinderboeken met hun verhalen verslonden. Ze had in die tijd zelfs een Lappen Lijs-pop en een Lappen Gijs-pop in bed naast haar hoofdkussen liggen. Ze sliep ermee. Ze had ze trouwens nog. Die poppen waren bedoeld om slap te zijn en beleefden de gekste avonturen, juist omdat ze zo slap waren. Voor Josefa was het een ramp. In één klap stortte haar wereld in. Ze had gehuild tot haar tranen op waren. Daarna was ze wakker geworden in het ziekenhuis. Vier jaar lang was het ziekenhuis in en ziekenhuis uit, een eindeloze zoektocht langs witte jassen. Niets had geholpen. Haar verlamming was voor de dokters en specialisten één groot raadsel met als enige uitkomst de rolstoel. Vanaf die tijd had ze zich een rolstoel gebonden gehandicapte gevoeld en zo was ze ook behandeld.

Op haar eenentwintigste verjaardag had ze besloten dat het afgelopen moest zijn met bezoeken aan dokters, ziekenhuizen en gehandicapten-lotgenotenbijeenkomsten. Ze had haar familie, vrienden en vriendinnen uitgenodigd voor een groot verjaardagsfeest. Er waren zeker wel dertig mensen in het kleine drempelloze appartement aanwezig. Op het hoogtepunt van de feestvreugde, had ze haar vrienden gevraagd haar op een stoel te tillen en haar met stoel en al op de tafel te zetten, zodat ze hoog boven iedereen uit troonde. Ze had met een lepel op haar glas getikt, gewacht tot het stil werd en met stemverheffing gesproken, het stond nog woord voor woord in haar geheugen gegrift:

Queridos amigos. Lieve vrienden.

Vandaag, op mijn eenentwintigste verjaardag, begraven wij alle medelijden.